

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته علوم سیاسی

موضوع:

مولفه های تمدن سازی اسلامی ایرانی با تاکید بر نظام اندیشگی رهبری جمهوری اسلامی ایران

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر عباسعلی رهبر

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر اکبر اشرفی

پژوهشگر :

محمد اسفندیار

سال تحصیلی:

تابستان ۹۱

تقدیم به:

روح بلند مرتبه

امام خمینی و شهیدان راه خدا به ویژه

شهیدان

عباس بابایی و حسن باقری

تعه‌نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب محمد اسفندیار دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۷۰۸۵۰۰۴۴۰۰ در رشته علوم سیاسی که در ۹۱/۵/۱۵ تاریخ از پایان نامه خود تحت عنوان مولفه های تمدن سازی اسلامی ایرانی با تاکید بر نظام اندیشگی رهبری جمهوری اسلامی ایران با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۵/۱۵

محمد اسفندیار دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به
حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۴	فصل اول کلیات.....
۵	طرح مسئله.....
۸	انگیزه.....
۹	پیشینه تحقیق.....
۹	سوال اصلی.....
۹	سوالات فرعی.....
۹	فرضیه.....
۱۰	متغیر ها و مفاهیم.....
۱۰	ادبیات پژوهش.....
۱۱	مفاهیم اصلی.....
۱۳	اهمیت موضوع.....
۱۴	روش پژوهش.....
۱۴	سازماندهی پژوهش.....
۱۵	فصل دوم (مبانی نظری).....
۱۶	۱. مفهوم شناسی تمدن.....
۱۶	۱-۱. تعریف تمدن.....
۱۹	۱-۲. روش های مطالعه تمدن ها.....
۱۹	۱-۳. تاریخ.....
۲۱	۱-۴. نهج البلاغه و اعتبار تاریخ.....
۲۱	۱-۵. فرهنگ.....
۲۲	۱-۶. مقایسه فرهنگ و تمدن.....
۲۴	۱-۷. دین و تمدن.....

۲۴.....	۱-۸. تاریخ تمدن های بزرگ.....
۲۴.....	۱-۹. عامل های تمدن ساز.....
۲۶.....	۱-۱۰. قرآن و علت اساسی سقوط تمدنها.....
۲۷.....	۲. دیدگاه اندیشمندان اسلامی در باب تمدن.....
۲۷.....	۲-۱. ابن سینا.....
۲۸.....	۲-۲. نظریات ابن خلدون.....
۳۰.....	۲-۳. اندیشه علامه سید محمدحسین طباطبائی.....
۳۰.....	۲-۴. اندیشه شهید مطهری درباره تاریخ.....
۳۱.....	۲-۵. اندیشه شهید صدر در مورد تاریخ.....
۳۱.....	۲-۶. اندیشه علامه محمدتقی جعفری.....
۳۱.....	۲-۷. اندیشه آیت ا... استاد سبحانی.....
۳۲.....	۲-۸. اندیشه استاد محمد تقی مصباح یزدی.....
۳۲.....	۲-۹. ایده ی گفتگوی تمدنها.....
۳۳.....	۳. تمدن از دیدگاه اندیشمندان غربی.....
۳۳.....	۳-۱. اسوالد اسپنگلر ؛ فصول تمدن ها.....
۳۳.....	۳-۲. فوکویاما.....
۳۴.....	۳-۳. نظریه تمدنی هانتینگتون.....
۳۵.....	۳-۴. توماس کارلایل.....
۳۶.....	۳-۵. آرنولد جوزف توین بی.....
۳۷.....	۳-۶. هگل ؛ نسبت دولت و تمدن.....
۳۷.....	۳-۷. فوکو تساوایوکوچی ؛ روح معنوی تمدن.....
۳۸.....	۳-۸. ویکو.....
۳۹.....	۳-۹. هردر ؛ تاریخ گرایی.....
۳۹.....	۴. ویژگی های تمدن اسلام.....
۳۹.....	الف) توحیدی بودن.....
۴۰.....	ب) جهانی و جاودانی بودن.....
۴۰.....	ج) متعادل و منسجم بودن.....
۴۱.....	د) متحرک و پویا بودن.....

۴۱	۵. مبانی و ویژگی های تمدن غرب
۴۱	اومانيسم
۴۱	سکولاریسم
۴۲	عقل گرایی
۴۲	علمگرایی
۴۳	لیبراليسم
۴۳	دولت مدرن
۴۴	برتری طلبی جهان غرب
۴۴	۶. ویژگی های انقلاب اسلامی ایران
۴۴	تحول انقلابی
۴۴	فرهنگ محوری
۴۵	فرا ملی گرایی
۴۵	الهام بخشی
۴۵	ضرورت ساخت تمدن

۴۸	فصل سوم (پیشینه تمدن اسلام و ایران و بایسته های تمدن سازی اسلامی ایرانی)
۴۹	۱. تاریخ تمدن اسلام
۵۰	۱-۱. تمدن اسلام از ظهور تا اوج
۵۰	۱-۲. مراحل تکوین اسلام
۵۱	۱-۳. عوامل شکوفایی تمدن اسلامی
۵۱	۱-۳-۱. نهضت علمی مسلمین
۵۳	۱-۳-۲. تشویق قرآن برای تحقیق در طبیعت
۵۴	۱-۳-۳. تشویق علماء و فراهم آوردن امکانات برای تحقیق و فراگیری علم
۵۴	۱-۳-۴. افزایش کتابخانه ها
۵۵	۱-۳-۵. اختصاص موقوفات برای ترویج علم
۵۵	۱-۴. عوامل افول دوران شکوفایی تمدن اسلامی
۵۷	۲. تاریخ تمدن ایران

- ۵۸-۲-۱ خاصیت فرهنگ سازی ایرانیان.....۵۸
- ۵۸-۲-۲ علم و فرهنگ ایرانیان.....۵۸
- ۵۹-۲-۳ ذوق و صنعت.....۵۹
- ۶۰-۲-۴ تأثیر علوم پزشکی ایران بر یونان.....۶۰
- ۶۰-۲-۵ دیوان.....۶۰
- ۶۰-۲-۶ حکمت.....۶۰
- ۶۱-۲-۷ انتقال علوم به یونان.....۶۱
- ۶۱-۲-۸ علوم مغان و تأثیر آن بر یونان.....۶۱
- ۶۲-۲-۹ دموکری و الهام از ایران.....۶۲
- ۶۲-۲-۱۰ هنر اسلامی ایران.....۶۲
- ۶۳-۲-۱۱ پرشیا.....۶۳
- ۶۵-۲-۱۲ دوران افول روند توسعه تمدن ایرانی.....۶۵
- ۶۵-۳ پیوند فرهنگی اسلام و ایران.....۶۵
- ۶۵-۳-۱ نشر و تبلیغ اسلام توسط ایرانیان.....۶۵
- ۶۵-۳-۲ سربازی و فداکاری ایرانیان برای اسلام.....۶۵
- ۶۶-۳-۳ تأثیر اسلام در بازیابی هویت ایرانی.....۶۶
- ۶۷-۳-۴ شأن دین در ایران قبل از اسلام.....۶۷
- ۶۷-۴ ایده های تمدن سازانه معاصر.....۶۷
- ۶۸-۵ امام خمینی و احیای حکومت و تمدن اسلامی.....۶۸
- ۶۹-۶ بایسته های تمدن سازی اسلامی ایرانی.....۶۹
- ۶۹-۶-۱ پویا نگه داشتن فرهنگ راهی به سوی تمدن سازی.....۶۹
- ۷۱-۶-۲ نگاه عقلانی توأم با نگاه الهی.....۷۱
- ۷۱-۶-۳ تأثیر فلسفه و عرفان در تمدن سازی.....۷۱
- ۷۲-۶-۴ تقویت هویت ملی.....۷۲
- ۷۳-۶-۵ علوم انسانی و تمدن سازی.....۷۳
- ۷۳-۶-۷ اهمیت نظام آموزشی (مدرسه و دانشگاه).....۷۳
- ۷۴-۶-۸ رسالت و کارکردهای دانشگاه تمدن ساز.....۷۴
- ۷۶-۶-۹ تلفیق سنت و مدرنیته.....۷۶

فصل چهارم (تمدن از منظر امام خمینی (قدس).....	۷۷
۱. اهمیت بررسی تفکر امام خمینی (قدس).....	۷۹
۲. اهمیت و ضرورت شروع تمدن سازی اسلامی از کشور ایران.....	۸۰
۳. تمدن از دیدگاه امام خمینی قدس سره.....	۸۱
۳-۱. ما همه مظاهر تمدن را قبول داریم.....	۸۳
۳-۲. ما با مظاهر عقب ماندگی مخالفیم.....	۸۴
۳-۳. فرار تمدن از داعیه داران تمدن.....	۸۵
۳-۴. اسلام در اعلا مرتبه تمدن و پایه گذار تمدن در جهان.....	۸۵
۳-۵. تصرفات اسلامی در جهت اشاعه تمدن و انسان سازی.....	۸۶
۳-۶. تمدن سازی بر پایه های ارزش های.....	۸۶
۳-۷. تقسیم تمدن از منظر امام به تمدن الهی و تمدن شیطانی.....	۸۷
۳-۸. برتری تمدن اسلامی.....	۸۷
۳-۹. تمدن یا توحش.....	۸۷
۳-۱۰. فحشا در تقابل تمدن.....	۸۸
۳-۱۱. تمدن در حیوانات.....	۸۹
۴. نگاه سلبی و ایجابی به تمدن از دیدگاه امام خمینی (ره).....	۸۹
۴-۱. بعد سلبی از تعریف تمدن در مکتب امام.....	۸۹
۴-۱-۱. دوری از معنویت.....	۹۰
۴-۱-۲. استعمارگری.....	۹۰
۴-۱-۳. تمدن در تقابل با مادی گرایی.....	۹۱
۴-۱-۴. اسلام با مراکز فساد مخالف است نه با تمدن.....	۹۲
۴-۱-۵. تمدن در تقابل با استبداد.....	۹۵
۴-۲. تعریف ایجابی تمدن در اندیشه امام (ره).....	۹۶
۴-۲-۱. تمدن اسلامی مشوق علم و موافق دانشگاه اسلامی.....	۹۷
۴-۲-۲. مخالفت اسلام با دلبستگی به دنیا است نه با تمدن.....	۹۸
۴-۲-۳. نوآوری.....	۹۸
۴-۲-۴. قانون گرایی.....	۹۹

- ۴-۲-۵. وجود احزاب..... ۹۹
- ۴-۲-۶. عدالت تمایز تمدن اسلامی با دیگر تمدن ها..... ۹۹
- ۴-۲-۷. آزادی و استقلال به معنای حقیقی..... ۱۰۰
- ۴-۲-۸. دانشگاه و تمدن سازی از منظر امام خمینی (قدس)..... ۱۰۱
- ۴-۲-۱۰. انسان جامع از بعد روحانی و عقلانی..... ۱۰۱
۵. مظاهر تمدن در شخصیت شناسی امام خمینی (قدس)..... ۱۰۲
- ۵-۱. مظاهر عقلانیت امام خمینی..... ۱۰۳
- ۵-۲. مردم سالاری..... ۱۰۳
- ۵-۳. خرد و هوشمندی..... ۱۰۳
- ۵-۴. تزریق روح اعتماد به نفس و خود اتکای در ملت..... ۱۰۴
- ۵-۵. تدوین قانون اساسی..... ۱۰۵
- ۵-۶. مظاهر معنویت در شخصیت امام خمینی..... ۱۰۵
- ۵-۷. عدالت امام خمینی..... ۱۰۶
۶. راهکارها و مسیر احیای تمدن اسلامی..... ۱۰۷
- ۶-۱. تشکیل حکومت اسلامی..... ۱۰۷
- ۶-۲. تمسک به اسلام ناب..... ۱۰۸
- ۶-۳. وحدت کشورهای اسلامی..... ۱۰۸
- ۶-۴. خروج جوامع اسلامی از سلطه ی غرب..... ۱۰۸
- ۶-۵. قطع وابستگی فکری و فرهنگی به غرب..... ۱۰۹
- ۶-۶. صدور انقلاب..... ۱۰۹
- ۶-۷. حوزه اقتصادی..... ۱۰۹
۷. پیش شرط های تمدن سازی اسلامی ایرانی..... ۱۱۰
- ۷-۱. فراهم آوردن زمینه ها و شرایط تمدن سازی..... ۱۱۰
- ۷-۲. تربیت همه جانبه انسان، هدف اصلی..... ۱۱۱
- ۷-۳. رسالت پیامبران، الهی کردن همه ابعاد انسان..... ۱۱۲
- ۷-۴. ایمان عقیده باور..... ۱۱۲
- ۷-۵. خودباوری، اساس انقلاب ملت ایران..... ۱۱۳
- ۷-۶. تقویت و احیای هویت اسلامی ایرانی..... ۱۱۴

۱۱۵.....	۷-۷. راهکارهای احیای هویت ملی از دیدگاه امام خمینی.....
۱۱۸.....	فصل پنجم (تمدن از منظر مقام معظم رهبری).....
۱۲۰.....	۱. تمدن و ضرورت تمدن سازی از منظر مقام معظم رهبری.....
۱۲۰.....	۱-۱. مفهوم تمدن.....
۱۲۱.....	۱-۲. بخش ابزاری و بخش اصلی و حقیقی تمدن.....
۱۲۲.....	۱-۳. تمدن سازی مقوله ای تقلیدی نیست.....
۱۲۳.....	۱-۴. ضرورت پیشرفت برای تمدن سازی.....
۱۲۳.....	۱-۵. فرهنگ زندگی و اهمیت سبک زندگی برای تمدن سازی.....
۱۲۴.....	۱-۶. پیشرفت همه جانبه گامی به سوی تمدن سازی نوین اسلامی.....
۱۲۵.....	۲. چرایی و چگونگی شکل گیری تمدن اسلامی از منظر مقام معظم رهبری.....
۱۲۵.....	۲-۱. پایه گذاری تمدن اسلامی.....
۱۲۶.....	۲-۲. بستر ایجاد تمدن اسلامی.....
۱۲۷.....	۲-۳. زیرساختهای ایجاد تمدن در دوران پیامبر.....
۱۲۷.....	۲-۴. تربیت انسان و امت سازی.....
۱۲۸.....	۲-۵. دورانهای تمدن اسلامی.....
۱۲۹.....	۲-۶. کانونهای تمدن اسلامی.....
۱۳۰.....	۲-۷. عوامل تضعیف تمدن اسلامی.....
۱۳۱.....	۲-۸. میراث تمدن اسلامی.....
۱۳۱.....	۲-۹. تلاش بشر به سمت هدف در هر شرایط و زمان.....
۱۳۲.....	۲-۱۰. هدف تمدن اسلامی.....
۱۳۲.....	۳. نقش ملت ایران در ایجاد تمدن اسلامی - ایرانی.....
۱۳۲.....	۳-۱. تمدن واقعی.....
۱۳۳.....	۳-۲. ملت ایران ادامه دهنده ی راه پیامبر.....
۱۳۴.....	۳-۳. هدف؛ تشکیل حیات طیبه ی اسلامی.....
۱۳۴.....	۳-۴. تلاش درون مرزی جهت تمدن سازی.....
۱۳۴.....	۳-۵. تمدن سازی توسط ملت ایران.....
۱۳۵.....	۳-۶. نقش برنامه پنجم توسعه در تمدن سازی اسلامی ایرانی.....

۳-۷. بستر تمدن سازی در جمهوری اسلامی ایران.....	۱۳۵
۴. مسیر دستیابی به تمدن اسلام از دیدگاه مقام معظم رهبری.....	۱۳۶
۴-۱. ایجاد انقلاب اسلامی.....	۱۳۶
۴-۲. ایجاد نظام اسلامی.....	۱۳۶
۴-۳. ایجاد دولت اسلامی.....	۱۳۷
۴-۴. کشور اسلامی.....	۱۳۸
۴-۵. تمدن اسلامی.....	۱۳۸
۵. پیش شرط های تمدن سازی از منظر مقام معظم رهبری.....	۱۳۹
۱-۵. امید.....	۱۳۹
۲-۵. اراده انسان.....	۱۴۰
۳-۵. پیروزی در جنگ اراده ها مولفه تمدن سازی.....	۱۴۰
۴-۵. دنیا را مجبور کنیم برای دستیابی به تازه های علمی زبان فارسی یاد بگیرند.....	۱۴۰
۴-۵. استقامت.....	۱۴۱
۵-۵. اعتماد به نفس ملی.....	۱۴۱

فصل ششم مولفه های اصلی تمدن سازی از منظر امام خمینی (قدس) و مقام معظم رهبری

معنویت عقلانیت علم گرایی.....	۱۴۳
الف: معنویت گرایی.....	۱۴۴
ب: عقلانیت.....	۱۴۶
د: علم محوری.....	۱۴۷
مولفه های اصلی تمدن سازی اسلامی ایرانی در نگاه رهبر انقلاب.....	۱۵۹
معنویت.....	۱۵۹
عقلانیت.....	۱۶۱
علم گرایی.....	۱۶۳

منابع و مآخذ.....	۱۷۵
-------------------	-----

مقدمه :

مشکلات جوامع از ابتدای حضور انسان تا کنون میتواند نشات گرفته از چگونگی بهره برداری انسان از عقل خویش و ادراک پیرامونی به مسائل و وقایع روزگار خویش باشد. از ویژگی های انسان تکامل پذیری و طی کردن مراحل رشد است و خمیر مایه این رشد و تکامل می تواند تعقل و تفکر باشد. هر یک از جوامع و ملت ها و نظام ها برای خود دارای اهدافی می باشند که این اهداف با توجه به خمیر مایه ی فرهنگی و اجتماعی و نوع تفکر حاکم بر آن نظام و با استعداد های ذاتی و درونی آن جامعه می تواند ترسیم شود. طبعاً از اهداف عالیه انسان رشد و تکامل می باشد که تمام جوامع انسانی در پی آن می باشند اما چگونگی رسیدن به این مرحله به صورت های گوناگونی شکل می گیرد و جوامع بسیار کمی را مشاهده می کنیم که راه صحیح را در پرورش و تربیت انسان به جامعه نشان دهد زیرا مبانی، اهداف، ابزار و تاکتیک های بکار گرفته باید جامع و فراگیر و بر اساس اصول و ارزش ها انسانی بنیان شده باشد. مسلماً مکاتب بشری می توانند در این راه کمک شایانی را ارائه دهند ولی با توجه به تجربه بشریت هنوز جوامع در پیچ و خم افکار و ایده های مکاتبی گم شده اند که عملاً نه تنها گره ای از کار بشر باز کرده بلکه به مشکلات انسان افزوده است. مکاتب با توجه به محتوای خود هر کدام نقشی را در بستر سازی مبانی فرهنگی و اجتماعی جامعه خویش بازی کرده اند. بشر از ابتدای وجود خود در کره ی خاکی تا کنون فرازو نشیب های زیادی را طی نموده است و تا کنون در علوم طبیعی و علوم انسانی به توفیقات زیادی دست پیدا کرده است. در عصر کنونی که از زندگی بشر هزاران سال می گذرد و بشر تمدن های بزرگی را تجربه کرده است هنوز جوامع به حد اعلایی از زندگی و زیستن نرسیده اند. مکاتب و تمدن های ارزشمدار و اخلاق محور همیشه چراغ راه بشریت بوده اند و مکاتب و تمدن های مادی گرا و غیر الهی جوامع انسانی را به قعر چاه هدایت کرده اند اما همیشه حقیقت و ارزش های انسانی آنچنان که تاریخ نشان می دهد پنهان نمی ماند.

اکنون در زمان معاصر مکاتب سوسیالیسم و لیبرالیسم و غیره هیچ کدام علاوه بر اینکه نتوانسته از غم و رنج بشر بکاهد بلکه باعث بوجود آمدن بحران های بزرگ اجتماعی، اقتصادی و سیاسی شده است. در این بین مکتب اسلام آزمایشی بس بزرگ را به عالم نشان داده که همه بر آن اتفاق نظر

دارند ولی مکاتب غربی با اغراض و مقاصد خود به نوعی سد راه می شوند . تفاوت تمدن اسلام و غرب در یک چیز خلاصه می شود و آن هم جهان بینی الهی و غیر الهی می باشد . در تمدن غربی که بر پایه تفکرات اندیشمندان غربی شکل یافته است مبانی آن در مادیگرایی و تجربه گرایی خلاصه می شود ولی در اسلام مفاهیمی با توجه به آموزه های وحی و قرآن و نیز استمداد از عقلانیت و علم گرایی به جهان نگاه می کند. آزادی که در اسلام وجود دارد با آزادی غربی کاملاً متفاوت است . نگاه اسلام به انسان و جهان با نگاه غربی کاملاً فرق دارد در مبانی اسلامی ما توحید و معاد و نبوت به عنوان اساس و پایه شکل گیری تفکرات ما می باشد که در تمدن غربی چنین چیزی وجود ندارد. نگاه اسلام به مفاهیم عدالت، آزادی، اقتصاد با نگاه غرب به این مفاهیم در تفاوت است. مکتب اسلام که بعد از ۱۴۰۰ سال تاکنون اثر گذاری کمی و کیف خود را پیموده است و جوامع بسیاری را تحت تاثیر قرار داده و مسیر های درست را به بشر در طول حیات خود نشان داده هنوز به اهداف والای که برای هدایت بشر و جوامع و دولت ها و حکومت ها دارد نرسیده است . اسلام به عنوان ناب ترین منبع حقیقت ، نقشه راه بشر را ترسیم کرده است و این وظیفه ی انسان است که از این نعمت الهی استفاده لازم را ببرد . با وجود آمدن انقلاب اسلامی ایران یک حرکت بزرگ بشری و یکی از تحولات شگرف جهان بدست حضرت آیت ... خمینی (ره) رقم خورده است انقلابی که در یک مدت زمان کوتاه مرز های جغرافیایی خود را در نوردید و به عنوان یک الگو در سطح جهان مطرح گردید . انقلابی که توسط فردی صورت گرفته که خود یک انسان کامل و والا می باشد . لذا انقلاب اسلامی با توجه به ویژگی ها و محتوای غنی که از مکتب بزرگ اسلام الهام گرفته شده است قابلیت و ظرفیت این را در درون خود ایجاد کرده است که تمام بشریت بتواند از سرچشمه های معرفتی این انقلاب بهره مند گردد و قابلیت سرآمد بودن در تمدن های موجود در جهان را داشته باشد . اسلام خود متمدن ترین تمدن دنیا بشمار می رود ولیکن با توجه به فراز و فرود هایی که داشته است و اکنون با بوجود آمدن انقلاب اسلامی ایران روح تازه ای در آن دمیده شده است و توسط ملت ایران که خود نیز دارای سابقه فرهنگ و تمدن غنی می باشد عجین شده است بنابراین فرهنگ ایرانی با محتوای عمیق فرهنگ الهی و اسلامی که از مکتب شیعه نشات می گیرد تلاقی پیدا کرده است تا با ظرفیت های یکدیگر قابلیت تمدن سازی داشته باشند .

لذا ما در این پژوهش محور بحث خود را تمدن و تمدن سازی قرار داده ایم. چيستی تمدن و چرایی و ضرورت تمدن سازی از شاخص های بحث ما می باشد. بحث تمدن از موضوعات بسیار وسیعی می باشد که می تواند همه مباحث علوم انسانی را در خود جای دهد و می توان گفت همه ی تلاش های علمی بشر و جوامع برای رسیدن به تمدن و رشد و بالندگی فکری و اجتماعی می باشد. لذا در بحث تمدن و تمدن سازی نباید این نکته را فراموش کرد که تمدنها در یک فرصت و زمان کوتاه به وجود نمی آیند و مقوله گذر زمان نمی توان به یک عامل اصلی برای ساخت تمدن ها به شماررود زیرا ملت هایی هم وجود دارند با گذشت سالهای فروان از پا گذاشتن انسان بر روی این کره خاکی هنوز به آن درجه حداقلی از تمدن نرسیده اند. آنچه که بدیهی می رسد این است که تمدن یک مقوله کیفی می باشد و نه آنچه که در بعضی از تعاریف فقط به بعد کمی آن اکتفا می کنند. از شاخص های کیفی یک تمدن می توان به میزان درک و شور آن جامعه نسبت به دنیای پیرامون خود می باشد که از آن به عنوان جهان بینی نام می بریم و شاخص های کمی مانند تکنولوژی و شهر نشینی که در بعد نیاز های مادی و راحتی اجتماع به کار برده می شوند. تمدن یک رابطه مستقیم با فکر و ذهن انسانها دارد و هر جامعه ای که بیشتر به تدبیر و تفکر در زندگی خویش و در راستای عقلانیت انسانی پردازد می تواند مراحل تکاملی تمدن را طی کند.

فصل اول:

کلیات

طرح مسئله

انقلاب اسلامی ایران یکی از انقلاب‌هایی بوده است که تفاوت‌های بسیاری از لحاظ مبنایی و ایدئولوژیکی در مقایسه با دیگر انقلاب‌های جهان داشته است. باگذری کوتاه بر انقلاب‌های جهان و با بررسی علل و عوامل انقلاب‌های جهان به این نتیجه می‌رسیم که عوامل انقلاب‌های جهان با هیچ یک از علل پدید آمدن آن با علل انقلاب اسلامی ایران همخوانی ندارد، لذا اندیشمندان جهانی در این مورد به واکاوی و ارزیابی‌های انجام شده کمتر به نتایجی که به واقعیت امر نزدیک باشد برسند و علت این موضوع هم بر می‌گردد به نوع جهان بینی شکل گرفته در اذهان آنها. چون افکار و اذهانی که بر مبنای جهان بینی مادی شکل گرفته باشد بدنبال علل مادی و طبیعی برای بررسی یک پدیده است و علت انقلاب ایران را تنها می‌توان با دید دینی و الهی توجیه کرد. انقلاب ایران به اعتراف بسیاری، یک انقلاب منحصر به فرد است و نظیری برای آن در میان انقلاب‌های بزرگ نمی‌توان یافت. (مطهری. ص ۲۹)

در ایران انقلابی رخ داده است که همه معادله را به هم ریخته و حساب‌های به اصطلاح جامعه‌شناسانه را نقش بر آب ساخته است. کسی باور نمی‌کرد انقلابی رخ دهد که بدون پشتوانه حزبی و تشکیلاتی خاص و تنها با تکیه بر مذهب و پایگاه‌های آن، یعنی مساجد شکل گرفته باشد. به هر روی می‌بینیم غربیان نیز این انقلاب را پدیده‌ی نو ظهوری دانسته‌اند (ذو علم، ۱۴، ۱۳۸۹). لذا انقلاب اسلامی ایران نقطه عطفی نه تنها در جهان اسلام، بلکه جهان غرب را نیز تحت تاثیر خود قرار داده است بطوری که مبنای نظام فکری غرب را کاملاً زیر سوال برده است. دین اسلام که دارای تمدن پر بار و غنی در سراسر عمر خود می‌باشد در مقاطعی از تاریخ با افول مواجه شده است که ریشه‌های گوناگونی دارد اسلام به عنوان آخرین دین توسط حضرت محمد (ص) با کتاب آسمانی قرآن شروع شد و رشد و نمو کرده است و هدف اصلی آن نیز بوجود آوردن یک تمدن واحد در کل جهان برای نجات بشریت از تاریکی‌ها و رشد و تربیت کامل انسان بوده است. به همین جهت در همان دوران اولیه مبعوث شدن پیامبر اسلام با توجه مفاهیم الهی و اسلامی سریعاً رو به رشد نهاد و تمدن‌های بزرگ آن دروان را در طی یک دهه کنار زده بود و در ممالک آنها نفوذ کرده بود این شروع و نمو یک تمدن بوده است که طی ده سال از لحاظ جغرافیایی بخش‌های

بزرگی از جهان را در نوردیده بود این در حالی است که هر تمدن در پس قرن ها و گذشت زمان های طولانی بوجود می آید ولی دین اسلام در طی ده سال تمدن ساز شده است زیرا هدف اسلام تمدن ساز بودن دین اسلام و گسترش و ترویج آن در سراسر جهان است که بر طبق سنت الهی می باشد .

مکتب لیبرالیسم که بر آمده از جامعه غرب می باشد و با رشد تکنولوژی که کرده است و با مفاهیم عقیدتی که ارائه داده است به عنوان قابل توجه ترین تمدن معاصر در جوامع مطرح شد به طوری که به عنوان یک الگو برای اکثر کشور های جهان قرار گرفته است و حتی میشل فوکویاما این عصر را پایان تاریخ می نامد و تمدن لیبرالیسم را جامع ترین و بزرگترین مکتب می خواند که بعد از آن مکاتب کامل بوجود نخواهد آمد.

این در حالی است اسلام تا قرن پنجم هجری رشد صعودی و تکاملی داشته است و بعدا با توجه دلایل های متعددی از رشد اولیه خود بازماند ولی روح کلی آن بر جوامع اسلامی حاکم بود . تا اینکه در اواخر قرن بیستم که سوسیالیسم و لیبرالیسم مدعیان خط دهی و راهبردی جهان بودند پدیده ای به عنوان انقلاب اسلامی ایجاد شد که خط بطلانی بر تفکرات این مکاتب کشیده است و به عنوان یک مدعی سرسخت و اثر گذار در مدیریت جهانی پا به عرصه وجود گذاشته است .

مسئله اینجاست که اکنون تمدن غرب با افول شدید همراه شده و با توجه به بحران های اقتصادی و اجتماعی بوجود آمده دیگر پاسخگوی نیاز های ملت و جامعه خود نمی باشد . بنابراین در سطح بین الملل نیاز به یک الگویی که دارای برنامه و نظام فکری منسجم و همه جانبه نگر باشد نیاز می باشد این ویژگی که مختص دین اسلام می باشد به انقلاب اسلامی ایران که از سالها قبل جرقه خورده بود منجر شد . انقلاب ایران همانند صدر اسلام سریعاً رشد تکاملی خود را شروع کرده بود منتها این بار در کشوری که ملت آن با تمام وجود از این انقلاب استقبال کرده بود.

علت بهم پیوستگی ایرانیان و اسلام نیز از ذات پاک سرشت ایرانیان از قبل از اسلام نشات می گیرد و بعد ها با قدم نهادن اسلام به ایران روح ایرانیان با مفاهیم عمیق الهی عجین شده بود .

اکنون انقلاب اسلامی ایران پس از گذشت سی و سه سال و و پس از ارتحال بنیان گذار و رهبر کبیر انقلاب هم چنان با سرعت قابل چشمگیری در همه ی زمینه ها در حال رشد می باشد به طوری که طبق گزارشات در آمار جهانی رشد ایران از لحاظ علمی یازده برابر شده است .

انقلاب اسلامی ایران از طوفان های سهمناک و بزرگ که در اوایل انقلاب از طریق داعیداران به ظاهر متمدن بر انقلاب وارد آمده بود را پشت سر گذاشته بود و در جنگ تحمیلی که همه ی ابر قدرتان جهان در آن چه از شرق و چه از غرب برای براندازی این نظام کوشیده بودند پیروز بیرون آمده بود .

در بررسی و واکاوی این که چرا بعد از یک انقلاب که وجهه دموکراتیکی آن بر همه ی جهانیان ملموس می باشد هجمه های عظیم شرق و غرب در تلاش برای براندازی آن است می باید به این نتیجه برسیم که آنها برتری کامل این مکتب را به صورت فراگیر می دانند و کاملاً احساس خطر کرده اند .

لذا در بررسی شاخصه های تمدن ساز بودن ملت اسلامی ایران به پیشینه و تاریخ هردو تمدن اسلام و ایران رجوع کنیم کارنامه درخشان را می بینیم که در دوران های ظلم و استبداد که قدرت و ثروت در دست زورگویان بوده است تضعیف شده ولی در هر صورت و در هر شرایطی روح کلی آن در وجود ملت ها رسوخ کرده و واثر گذاری خود را نشان داده است .

امام خمینی به عنوان بنیانگذار یک نظام سیاسی جدید در ایران و نیز یک یک فقیه برجسته شیعی، نگاه جدیدی به غرب و سایر فرهنگ و تمدن های دنیا ائه کردند ایشان با شناخت دقیق از همه ی ابعاد تمدن غربی، بر لزوم حفظ استقلال هویت جامعه ی اسلامی و جلوگیری از خود باختگی در قبال فرهنگ تهاجمی غرب تاکید فرائان نموده اند .

امام خمینی بر اساس شناخت کامل از وجوه مثبت و منفی فرهنگ و تمدن غرب. ضمن مجاز شمردن استفاده مسلمانان از فنون و علوم جدید غربی، به جامعه اسلامی نسبت به دچار شدن به فساد اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی موجود در غرب و تضعیف هویت اسلامی و دور شدن از معنویت شدیداً هشدار داده اند . بنابراین نظام اسلامی ایران در جهت تسریع در روند تمدن سازی راهبرد مشخصی را در نظر